

Överste Ernst Britting från tyska flygvapnet förevisar kamerautrustningen i C-160 Transall.

Försvarets TP 100A (Saab 340B) kommer att utrustas med en flygspaningskamera för att kunna användas inom rustningskontrollavtalet Open Skies. Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Rustningskontroll genom Open Skies

Svensk nysatsning

Sveriges förmåga att medverka inom rustningskontrollavtalet Open Skies utvecklas under 2003. En särskild organisation har skapats och under året modifieras en TP 100/Saab 340 för att användas till fotospaningsuppdrag inom Open Skies.

Under 2002 blev Sverige fullvärdig medlem inom det förtroendeskapande rustningskontrollavtalet Open Skies. Avtalet innebär att alla medlemsländer har rätt att genomföra fotospaningsflygningar över varandras territorier.

Som en följd av det utökade svenska åtagandet inom Open Skies sker nu en utveckling av Försvarets förmåga inom detta område, såväl organisatoriskt som materiellt.

Sedan den 1 januari finns en särskild Open Skies-enhet organiserad i Uppsala. Formellt lyder den under Flygtaktiska kommandot. Än så länge består enheten av tre personer, under ledning av överstelöjtnant **Lars-Olof Johansson**.

I samband med spaningsflygningar, så kallade missioner, tillkommer dock erforderlig personal från andra enheter. Försvarets under rättelse- och säkerhetscentrum (UndSäkC) i Uppsala tillhandahåller tekniker, fototolkare och laboratorie-

personal. När det gäller den flygoperativa delen involveras piloter ur F 17:s specialflygenhet på Malmen.

Svenskt Open Skies-flygplan

Sverige har hittills genomfört ett fåtal Open Skies-missioner, men har då inte haft tillgång något eget flygplan. Men även här sker en utveckling genom att den TP 100A (Saab 340B) som sedan 1989 använts till VIP-flygningar, kommer att utrustas med en flygspaningskamera. I den nya konfigurationen får flygplanet beteckningen OS 100.

Enligt ett regeringsuppdrag sker utvecklingen av flygplanet i samarbete med Tysklands Open Skies-organisation. Kameran, som i dessa sammanhang benämns som en optisk sensor, är en tysk konstruktion och av konventionell vätfilmstyp.

Modifieringsarbetet kommer att ske hos Saab i Linköping under våren. Enligt

Den flygspaningskamera som det svenska Open Skies-flygplanet ska utrustas med förevisades i en tysk C-160 Transall vid ett besök på F 16 i Uppsala. Den ses till vänster på bilden ovan, tillsammans med en IR-kamera avsedd för fotografering i mörker.

Bilden till höger visar delar av den tyska besättningen som monterar ur en av filmkassetter från kamerariggen i C-160.

planerna ska flygplanet vara klart för en certifiering enligt Open Skies-bestämmelserna i september.

Certifieringen kommer att ske hos det tyska verifikationskontoret på marinflygbasen Nordholz, belägen norr om Bremen. Det innebär i praktiken att flygplanet inspekteras så att det uppfyller kraven enligt Open Skies-avtalet och att dess utrustning och den materiel som används dokumenteras.

Vid verifikationscentret är cirka 150 personer verksamma. Verifieringen av Open Skies-flygplanen är en grundläggande faktor som är avsedd att genom sin öppenhet vara förtroendeskapande mellan länderna, samt vara en garanti för att inte otillåten utrustning förekommer i flygplanen.

Flygplanet OS 100 ska vara operativt från den 1 januari 2004. Avsikten är att samarbetet med Tyskland ska fortsätta genom ett samutnyttjande av flygplanet.

Tyskland bedriver en omfattande Open Skies-verksamhet, med cirka 45 personer involverade. Chef denna verksamhet är överste **Ernst Britting**, som vid ett Sverige-besök i mitten av februari lovordade samarbetet med Sverige.

Ernst Britting är också en varm förespråkare av Open Skies som metod för rustningskontroll. De flesta länder har möjligheter att genomföra fotospaningsflygningar, antingen med egna resurser eller i samarbete med andra nationer.

– Det finns uppfattningar om att det i stället kan göras med satelliter. Men alla länder har varken möjlighet eller råd med det, säger Ernst Britting.

Just användningen av konventionell film ser han också som en förtroendeskapande faktor. En digital bild kan manipuleras, men en film som direkt efter landningen framkallas med alla berörda parter närvarande, är garanterat äkta.

Ernst Britting ger också uttryck för en

optimistisk syn på framtiden för verksamhetens utvecklingsmöjligheter. Främst tänker han på användningen av IR-sensorer, som medger fotografering även i mörker.

För närvarande pågår i Tyskland provverksamhet med en IR-sensor monterad i en C-160 Transall. Den besökte F 16 i Uppsala i mitten av februari, då den svenska Open Skies-personalen gavs möjlighet att studera utrustningen.

Denna sensortyp är däremot inte tillåten inom Open Skies, men kommer att bli det under 2006. Till dess är också tänkt att en IR-sensor ska finnas installerad i den svenska OS 100.

Då skulle flygplanets användningsområde kunna utökas till att utöver normal Open Skies-verksamhet även kunna stödja verksamheter som exempelvis vapeninspektionen i Irak, eller skaffa underlag för hur omfattande problemet med atomso-porna på Kola-halvön är och ge underlag om miljöutsläpp etc. ●